

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Arş. Gör. Sinem ÇELİK
Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi İdari
Bilimler Fakültesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü
sinem.tan@ktu.edu.tr  ORCID

2017 KATALAN BAĞIMSIZLIK
REFERANDUMUNU AÇIKLAYAN
GEREKÇELER

THE REASONS EXPLAINING THE 2017
CATALAN INDEPENDENCE
REFERENDUM



Geliş / Submitted / Отправлено: 15.12.2020
Kabul / Accepted / Принимать: 03.03.2021
Yayın / Published / Опубликованный: 25.03.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi


Article Information
Информация о Статье

Research Article
Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Çelik, S. (2021). 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumunu Açıklayan Gerekçeler. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (26), 100-109.

Çelik, S. (2021). The Reasons Explaining The 2017 Catalan Independence Referendum. *The Journal of Kesit Academy*, 7 (26), 100-109.

 10.29228/kesit.48377

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.

This article was checked by Intihal.net.

Эта статья была проверена Intihal.net


intihal.net



KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

2017 KATALAN BAĞIMSIZLIK REFERANDUMUNU AÇIKLAYAN
GEREKÇELER

THE REASONS EXPLAINING THE 2017
CATALAN INDEPENDENCE REFERENDUM

Arş. Gör. Sinem ÇELİK

Öz: İspanya'ya bağlı Katalonya özerk bölgesinde 1 Ekim 2017 tarihinde bir bağımsızlık referandumu gerçekleştirilmiştir. Merkezi hükümet tarafından İspanya Anayasası'na aykırı olduğu öne sürülen söz konusu referandumun üstünden yaklaşık üç yıl geçmesine karşın, İspanya ve Katalonya arasında yaşanan gerginlik güncelliğini korumaktadır. 2017 Bağımsızlık Referandumu iki hükümet arasında uzun zamandan beri yaşanan sıkıntıların bir yansıması olmuştur. Söz konusu referandumun yapılmasının altında pek çok neden yattığını söylemek mümkündür. Bu çalışma, 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumunun gerekçelerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, tarihsel, siyasal, kültürel ve ekonomik temelli birçok argüman ele alınarak, referandumun gerekçelerine ilişkin bir analiz gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Katalonya, İspanya, 2017 Bağımsızlık Referandumu, Katalan Milliyetçiliği.

Abstract: An independence referendum was held on October 1, 2017 in the autonomous region of Catalonia in Spain. Although nearly three years have passed since the referendum, which was claimed by the central government to be against the Spanish Constitution, the tension between Spain and Catalonia remains current. The 2017 Independence Referendum was a reflection of longstanding troubles between the two governments. It is possible to say that there are many reasons for the referendum to be held. This study aims to determine the reasons for the 2017 Catalan Independence Referendum. Within the scope of the study, many arguments based on historical, political, cultural and economic basis were handled and an analysis was made on the reasons for the referendum.

Keywords: Catalonia, Spain, The 2017 Independence Referendum, Catalan Nationalism.

GİRİŞ

1 Ekim 2017'de Katalonya Özerk Hükümeti tarafından seçmenlere "Katalonya'nın Cumhuriyet ile yönetilen bağımsız bir ülke olmasını ister misiniz?" sorusunun sorulduğu bir bağımsızlık referandumu düzenlenmiştir. Söz konusu referandum akabinde 27 Ekim 2017'de gerçekleşen tek taraflı bağımsızlık ilanı, İspanya merkezi hükümeti ve diğer birçok devlet tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Bağımsızlık referandumunun üstünden üç yıl geçmiş olmasına rağmen iki hükümet arasında yaşanan gerginlik güncelliğini korumakta, hatta meydana gelen gelişme-

ler karşısında zaman zaman artmaktadır. Referandumdan bu yana, bağımsız olma isteklerinden asla vazgeçmeyen ayrılıkçı Katalanlar gerçekleştirdikleri gösteriler yoluyla, bağımsızlık yolunda her türlü baskı karşısında duracaklarının sinyallerini vermektedirler. Buradan hareketle, 2017 referandumunun yarattığı gergin atmosferin taraflar arasında ciddi bir uzlaşma sağlanana kadar süreceğini söylemek mümkündür.

İki hükümet arasında gerçek bir uzlaşmanın sağlanabilmesi açısından ilk yapılması gereken; uluslararası toplumun dahi sessiz kalamadığı tek taraflı bağımsızlık ilanının dayanağını oluşturan bu bağımsızlık referandumunun gerekçelerini tespit etmek ve bu gerekçelerden hareketle çözüm yolları aramaktır. Dolayısıyla bu çalışmanın asıl amacı, 2017’de gerçekleşen Katalan Bağımsızlık Referandumu’nun tarihi, kültürel, siyasal ve ekonomik gerekçelerini analiz etmektir. Bu bağlamda çalışmanın anlatım planı şu şekilde düzenlenmiştir: İlk olarak tarihsel süreç içerisinde şekillenen ve zamanla farklı bir forma bürünen Katalan milliyetçiliği incelenmiş, ardından 2017 Bağımsızlık Referandumu sırasında yaşanan gelişmelere genel hatlarıyla değinilmiştir. Son olarak bağımsızlık referandumunun gerekçelerine yer verilerek, bir tablo yardımıyla söz konusu gerekçeler özetlenmiştir.

1. Katalan Milliyetçiliği

Katalonya tarihinde ilk kez kültürel alanda görülen Katalan milliyetçiliği, Katalan dili ve kültürünü ulusun ortaçağ geçmişine atıfta bulunarak, yeniden canlandırmayı amaç edinen “Renaixença” hareketiyle ortaya çıkmıştır. Söz konusu hareket, siyasi çerçevedeki Katalan milliyetçiliğine sağlam bir zemin hazırlamada ve Katalan dilini yerellikten kurtararak modern ve edebi bir dile dönüştürmede etkili olmuştur. Katalan milliyetçiliğin bahse konu kültürel boyutu, süreç içinde siyasal bir ideoloji halini almaya başlamış, Renaixença hareketi başlangıçta kültürel bir karaktere sahipken, zamanla siyasal bir yapıya dönüşmüştür. İspanya’da 1875’te monarşide yaşanan yenilenme ile birlikte Katalan halkın bazıları Katalonya’nın siyasal anlamda tanınmasını talep etmeye başlamışlardır. 19. yüzyılın bitişine doğru şekil alan bu Katalanist siyasal hareket, aşamalı bir biçimde örgütlenmeye ve zamanla taleplerini artırıp, sağlamlaştırılmaya başlamıştır (Balcells, 2013: 472-473).

Bu süreçte siyasal Katalanist ideolojiyi şekillendiren isimlerden en önemlisi Valenti Almirall olmuştur. Almirall, siyasal Katalanizme sebep olan ilk kişi olarak bilinmektedir. Katalan milliyetçiliğin babası kabul edilen Almirall, Katalan halkının İspanya’ya öncülük edeceği laik ve demokratik temelli bir milliyetçilik önermiştir (Grejsen, 2011: 7). Almirall’in milliyetçilik tarzı, Katalan halkın yaşam biçimi yerine Katalonya’nın ilerici karakterini temel almaktadır. Almirall, geleneklerden ziyade, endüstriyel ilerleme ile tanımlanan modern bir Katalonya kurgulamıştır. Almirall, bu amaca ulaşmak için özyönetim restorasyonunu savunmuş ve Katalan dilinin doğru tanınması gerekliliğine vurgu yapmıştır (Woolard, 1989: 22).

1887’de siyasal programında “milliyetçi” kelimesine yer veren ve Katalonya’nın siyasal, kültürel ve mâli çıkarlarını desteklemek amacıyla olan “Lliga de Catalunya” isimli bir parti kurulmuştur. Partinin Katalan milliyetçisi üyelerinden olan Enric Prat de la Riba (Prat) Katalan dilindeki ilk ideolojiyi üretmiştir. Katalan milliyetçiliğin bu dönemde ayrılık yanlısı bir ideolojisi olmamıştır. Katalan kültürünü, ekonomisini ve halkını geliştirme noktasında gerek duyulan ayrı kurumların varlığı asıl talep edilen husus olmuştur (Payne, 1971: 20-22). 1901 yılında ise Prat başkanlığında muhafazakâr milliyetçi parti olarak tanımlanan “Lliga de Regionalista Catalunya” kurulmuştur. Parti, başlangıçta Barselona’da olmak üzere diğer tüm Katalan kentlerinde hızlı bir ilerleme kaydetmiştir (Edles, 1999: 319).

Katalonya’daki Katalan milliyetçi partileri, Katalancanın okullarda öğretilmesi ve yönetimde kullanılması için kampanya başlatmışlardır. Prat, özellikle “Mancomunitat De Catalunya- Katalonya Topluluğu” sayesinde kontrol ettiği yerel kurumlar aracılığıyla, Institut d’Estudis

Catalans (Katalan Dili Enstitüsü-1907), Biblioteca de Catalunya (Katalonya Kütüphanesi) ve Filoloji Bölümü'nün kurulmasına büyük kurumsal destek sağlamıştır (Generalitat de Catalunya, 2020). Katalan milliyetçiliği açısından başarılı nitelendirilebilecek bu süreç Bolşevik Devrimi'nden sonra, İspanya ve Katalonya'daki sağ-sol bölünmenin derinleşmesi ile sekteye uğramış, özellikle Barselona'ya etki eden anarşist terör eylemlerine sık sık rastlanır olmuştur (Storm, 2018: 18). 1919- 1923 yılları arasında ülkeyi etkisi altına alan kapsamlı sınıf savaşının yaşandığı bu süreçte karışıklığı fırsata çeviren General Primo de Rivera rejimi devirerek askeri diktatörlük ilan etmiştir. Katalanizm karşıtı bir politika izleyen Rivera, iktidarı ele geçirmesinin ardından Katalanizme ilişkin bütün sembol ve tezahürleri ortadan kaldırmaya başlamıştır. Mancomunitat'ı parçalayan Rivera, Katalan özerkliğine son vermiş, Katalan bayrağının dalgalanmasını tamamen yasaklamıştır. Rivera diktatörlüğü, Nisan 1931'e kadar sürmüştür (Edles, 1999: 320; Grejsen, 2011: 8).

1931 İspanyol Anayasası ve 1932 Katalan Özerklik Statüsü, Katalonya'nın kendi hükümetini kurmasına, Katalanca'nın resmi bir dil ilan edilmesine ve Katalan dilinin öğretimini desteklemek için uygulanacak aktif bir politikaya izin vermiştir. 1939'da Francisco Franco'nun İspanya İç Savaşı'nı (1936-1939) kazanması sonucu söz konusu özerklik tamamen ortadan kalkmıştır. 1939 ve 1975 yılları arasında, İç Savaşı takip eden diktatörlük sırasında, Katalanlara yönelik baskı ve sindirme politikaları özellikle kırklı ve elli yıllarda yoğun ve sistematik olmuştur. Franco rejimi eğitimde, kitapların, gazetelerin ve dergilerin yayınlanmasında, telgrafların iletilmesinde ve hatta telefon görüşmelerinde Katalanca'nın kullanılmasını yasaklamıştır. Katalanca'daki her şey geçersiz ve hükümsüz kabul edilmiştir (Generalitat de Catalunya, 2020).

Francco'nun 1975'te ölmesinin ardından ilan edilen 1978 Anayasası, İspanya'nın hızlı şekilde demokrasiye geçmesinde ve bu çerçevede kendine özgü kurumlarını güncellemesinde önemi tartışılmaz bir eşik olmuştur. Franco rejiminin baskı politikalarına tamamen son veren Anayasa ile İspanya, uzun süre dışında kaldığı uluslararası sisteme geri dönmüş; dilsel, kültürel ve tarihsel farklılıklar kabul edilerek demokrasiyi pekiştirme yoluna gidilmiştir (Moreno, Arriba ve Serrano, 1998: 71). 1978 Anayasası'nın kabul edilmesinin ardından atılan ilk önemli adım ise Katalonya Özerklik Statüsü'nün, 1979'da gerçekleşen referandum akabinde onaylanması olmuştur. Böylece Katalonya, kendi özerk hükümetine ve kurumlarına kavuşmuş, Katalanca, Katalonya'nın resmi dili ilan edilmiştir.

1980-2003 yılları arasında ise Katalonya ile İspanya arasında gelişen ilişkilerde her iki tarafın da karşılıklı kazanımlar elde etme noktasında taviz vermeyi ve dolayısıyla müzakere etmeyi kabul ettiği işbirliğine dayalı bir strateji kabul edilen "kazan-kazan stratejisi" hâkim olmuştur. 2006 yılına gelindiğinde, İspanya Parlamentosu'nun onayladığı ve özerkliğin genişletilmesi amacını taşıyan "2006 Katalan Özerklik Statüsü" Katalonya'da düzenlenen referandumda alınan %74 evet oyu ile kabul edilmiştir. Giriş bölümünde devredilemez olan özerklik hakkının bir uygulaması şeklinde tanımlanan 2006 Özerklik Statüsü, Katalonya'nın bayrağı, marşı ve ulusal bayramını açık bir şekilde belirterek, Katalan kimliği unsurlarını daha geniş çerçevede ele almıştır (Mermel, 2016: 21-22).

Dönemin ana muhalefet partisi olan Halk Partisi (PP), 2006 Özerklik Statüsü'nün 126 maddesine İspanya'nın ülkesel bütünlüğüne zarar vereceğine atıfta bulunarak karşı çıkmış ve Anayasa Mahkemesine başvurmuştur (Aktoprak, 2015). 2010 yılında İspanya Anayasa Mahkemesi'nin verdiği nihai kararda, Özerklik Statüsü'ndeki 14 maddenin anayasaya aykırı olduğu tespit edilmiş, 27 maddenin ise anayasaya uygunluğu sorgulanarak yeniden yorumlanmasına ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. 2006 Statüsü ile genişletilmeye çalışılan Katalonya özerkliğinin 2010 kararlarıyla kısıtlanması, Statü'yü referandum gerçekleştirerek onaylayan Katalan seçmenlere saygı duymamakla ve Mahkemeyi siyasallaşmakla suçlayan siyasi partiler ve self-determinasyon talep eden Katalan halk tarafından öfke ve nefret ile karşılanmıştır (Nagel, 2015:

59-60).

Bu süreç Katalonya'nın Kasım 2014 yılında, İspanya'dan ayrılmak isteyen veya ayrılma karşısında yer alan vatandaşa çağrıda bulunan özerk hükümet himayesinde düzenli ve etkileyici bir bağımsızlık referandumu gerçekleştirilmesini beraberinde getirmiştir. Her ne kadar öncesinde referandumun yasal etkiler doğurmayacağı açıklanmış olsa da 2014 referandumunun Katalan özerkliğinin içeriği ve işleyişinde köklü bir değişiklik yapılmasına ilişkin giderek büyüyen desteğin en önemli gösterilerinden biri olduğunu söylemek mümkündür. Görüldüğü üzere, Katalonya özellikle son dönemlerde bağımsızlık talepleri ile ön plana çıkan bir azınlık olmuştur. Katalan milliyetçiliğin kökenleri eskilere dayansa da yakın dönemlere kadar bağımsızlık adı altında self-determinasyon taleplerinin dile getirilmediğini söylemek mümkündür.

2. 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumu

2015 ve sonrasında İspanya'da bir yandan merkezileşme girişimleri olurken, diğer yandan da AB üyesi ayrı bir devlet olmak isteyen Katalonya'nın bağımsızlığı için talepler artmış ve bu doğrultuda çeşitli girişimler gerçekleşmiştir. Katalonya'nın bağımsızlık doğrultusunda yasal bir referandum düzenlemesine ilişkin bütün girişimlerin Madrid yönetimince geri çevrilmesini takiben Katalonya Başkanı Carles Puigdemont, 1 Ekim 2017'de seçmenlere "Katalonya'nın Cumhuriyet formunda bağımsız bir devlet olmasını ister misiniz?" sorusunu içeren bir bağımsızlık referandumu düzenlemiştir. Siyasetçiler, aktivistler, akademisyenler, iş adamları, girişimciler ve kamu yöneticilerinden oluşan birçok paydaşın kendilerini toplu bir çoğul liderlik olarak sunduğu bağımsızlık referandumu kapsamında 2,3 milyon geçerli oy kullanılmış, referanduma katılım sağlayanların %90'ı bağımsız bir devlet olmaya destek vermiştir (Calzada, 2017: 67-68).

Sonuçların açıklanması sonrasında bağımsızlık yanlısı partiler, zafer ilan etmiştir. Referandum sırasında merkezi hükümetin seçmenlere gösterdiği sert tepki, Katalan bağımsızlık hareketi yanlılarının "İspanya'yı anti-demokratik ve Katalan karşıtı bir ülke olarak tasvir etmesini" beraberinde getirmiştir. Hem referandum öncesinde hem de oylamanın devam ettiği sırada polisle çıkan çatışmalarda yüzlerce kişi yaralanmış, bazı Katalan bağımsızlık yanlısı liderler hapse atılmıştır. Katalan yetkililere göre bu, Franco rejimi döneminden bu yana İspanya demokrasisinin en zorlu sınavlarından biri olmuştur (The New York Times, 2017). Ulusal Polis ve Sivil Muhafızların müdahalesi nedeniyle referandum sırasında yaşanan şiddet olayları, AB ve diğer uluslararası aktörlerin eleştirilerine yol açmıştır (Elcano Royal Institute, 2018: 26).

Referandumun ardından Katalan Parlamentosunun 135 üyesinden 70'inin lehte oy kullanması üzerine 27 Ekim 2017'de Katalonya hükümeti tek taraflı bağımsızlık ilan etmiştir. Bağımsızlık ilanının hemen ardından Madrid Hükümeti, Puigdemont ve kabinesini görevden aldığını açıklamış ve bundan böyle İspanya'nın ayrılıkçı bölge olarak gördüğü Katalonya'yı doğrudan yöneteceğini duyurmuştur, ayrıca Katalonya yerel polisinin üst düzey görevde bulunan yetkililerinin görevden alındığını bildirmiştir (Newton, 2017). AB üyesi ülkeler Katalonya'yı bağımsız bir devlet olarak kabul etmeyeceklerini açıkça belirtmiş, İspanya Anayasa Mahkemesi bağımsızlık ilanını hükümsüz kılmıştır.

Tüm bu olanlar karşısında 30 Ekim 2017'de Puigdemont, uluslararası destek aramak için Brüksel'e kaçmıştır. Referandumu takiben yaşanan sıkıntılı ve karmaşık süreç devam ederken, 12 Katalan siyasetçi ve STK lideri yasal olmayan bir referandum düzenlemekten Şubat-Haziran 2018 tarihleri arasında İspanya Yüksek Mahkemesi'nce yargılanmıştır. Haklarında "anayasal düzeni şiddet kullanarak yıkmak", "devlete karşı itaatsiz davranmak", "kanunun işlerliğini engellemek" ve "kamu malını kötüye kullanmak" suçlarından 7-25 yıl arasında değişen hapis cezası istenmiştir (Bolelli, 2019). Katalan siyasetçilerin tutukluluk hali ve haklarında çeşitli suçlara yönelik olarak hapis cezası talep edilmesi, bağımsızlık yanlısı halk tarafından protesto edilmiştir. Katalonya'nın çeşitli kentlerindeki binlerce kişinin katıldığı protesto gösterileri sıra-

sında Katalan siyasetçiler için tutuklanma kararı veren yargıcın fotoğrafı yakılmıştır.

Referandumdan bu yana, yüz binlerce insanın ya bağımsızlık lehine ya da aleyhine Barselona, Madrid ve diğer İspanyol şehirlerinde yürüyüşlere katıldığını söylemek mümkündür. Son dönemde Katalonya ile İspanya'nın sosyalist merkezi hükümeti arasındaki gerilimin azalmasına rağmen, Katalan-İspanyol toplumu içindeki sosyal kutuplaşma hala çok önemli zorluklar barındırmaktadır.

3. 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumunun Tarihi, Siyasal, Kültürel ve Ekonomik Gerekçeleri

2017 Katalan Bağımsızlık Referandumunun gerekçeleri dört ana kategori halinde ele alınabilir. Bunlar; tarihi, siyasi, ekonomik ve kültürel gerekçelerdir. Tarihi gerekçelere bakıldığında; ilk olarak Katalanların kendilerini geçmişten beri İspanyollardan ayrı bir ulus olarak gördüklerini söylemek mümkündür. Bilindiği üzere Katalonya, 1715'te İspanya devleti doğana kadar, İber Yarımadası'nda kendi kimliği, yasaları ve gelenekleri olan bağımsız bir bölge olmuştur. Ancak Katalonya'yı özerk kılan pek çok idari birimin Katalanların elinden alındığı 11 Eylül 1714 Barselona Kuşatması akabinde bölgeye İspanyol dili ve yasaları dayatılmıştır (Sykes, 2017). Aynı zamanda tarihsel süreçte V. Felipe, Rivera ve Franco döneminde yaşanan zulüm de Katalonya'nın ayrılıkçı yönünün güçlenmesi üzerinde oldukça etkilidir. Bu yönetimler zamanında Katalanlar çeşitli zorbalıklara maruz bırakılmış, bu durum da Katalan milliyetçiliğinin zamanla ayrılıkçı bir boyut kazanmasını beraberinde getirmiştir (Alexander ve Badcock, 2017).

Bağımsızlık referandumunun siyasi gerekçeleri ele alındığında ise ilk olarak, Katalanların İspanya hükümetinin sahip olduğu ideoloji, anayasa ve demokrasi eksikliğine karşı çıkma eğilimi dikkat çekmektedir. Aynı zamanda Katalonya özerkliğini genişleten 2006 Özerklik Statüsü'nün bazı maddelerinin 2010 Anayasa Mahkemesi kararları ile iptal edilmesi de ayrılıkçı söylemleri ön plana çıkaran siyasi gerekçeler arasında sayılabilir. Bu iptal kararı, Katalanlar tarafından demokrasiye vurulmuş bir darbe olarak görülmektedir (Jones, 2017). 2014 yılında İskoçya'da Avrupa içinde demokratik ayrılık açısından makul ve saygın bir emsal teşkil eden bağlayıcı bir referandum düzenlenmesi de Katalanların bağımsızlık referandumuna giden süreçte önemli siyasi gerekçelerden biri olmuştur (Elcano Royal Institute, 2018: 10-11). Ayrıca İspanya ile Katalonya arasındaki ilişkilerin çoğu zaman bozuk olmasının siyasetler tarafından görmezden gelinmesi de bağımsızlık taraftarlarının sayısında duygusal nedenlere bağlı olarak artış yaşanmasını beraberinde getirmiştir (Ademoğlu, 2017).

Referandumun kültürel gerekçelerine bakıldığında da, öncelikle İspanya ile Katalonya arasında var olan kültürel ve dilsel farklılıklar dikkat çekmektedir. Katalanlar 1715 yılından beri kendilerini İspanya'nın bir parçası olarak görmekten hep uzak durmuşlardır. Bu algıya yaşanan tarihsel süreç de etki etmiş olsa da temel neden, Katalonya'nın farklı bir dil ve kültürü olan Katalan kimliğini yıllardan beri İspanya ve Fransa devletinin baskısı altında görüyor olmasıdır (Avunduk, 2017). Çoğu Katalan bağımsızlık talebini buna dayandırmaktadır. Bir diğer kültürel gerekçe ise, İspanyolcanın Barselona'da giderek artan bir etkiye sahip olduğuna duyulan inançtır. Katalanlar, İspanyolların çoğunun Katalanca öğrenmek durumunda bırakılmamasına rağmen neredeyse tüm Katalanların iki dili olmasından rahatsızlık duymaktadır (Sykes, 2017).

2017 Bağımsızlık referandumunun ekonomik gerekçeleri ele alındığında ise, bu gerekçelerin sayılan tüm gerekçeler arasında en önemlileri olduğunu söylemek mümkündür. İspanya'nın en zengin ve sanayileşmiş bölgesi olan Katalonya, 2019 yılında 250 milyar Euro olan Gayrisafi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) ile İspanya GSYİH'sinin %20'sini oluşturmaktadır. Katalonya'nın başkenti olan Barselona, dünyanın en çok doğrudan yabancı yatırım çeken şehirleri arasındadır (Alexander ve Badcock, 2017). Bilindiği üzere, 2008'de yaşanan ve tüm dünyayı etkisi altına alan finansal kriz, İspanya ekonomisini de büyük ölçüde sarsmıştır. Bu durum, ülkenin

ekonomik yönden en güçlü bölgelerinden biri olan Katalonya'nın bağımsızlık talebini daha güçlü bir şekilde dile getirmesine yol açmıştır. Katalanlar çok az ortaklığa sahip olduğunu düşündükleri ülkenin refahını desteklemek için yüksek oranda vergiler ödediğinden yakınmakta ve kemer sıkma politikalarından bunaldıklarını her defasında dile getirmektedirler (Mortimer, 2017). Aynı zamanda Katalonya'nın İspanya ekonomisine yaptığı katkı oranında merkezi hükümetten yatırım alamaması, bağımsızlığa giden süreçte en çok dile getirilen konular arasında yer almaktadır (Kabakçı, 2017: 5; Özdemir, 2017).

Katalanların bağımsızlık söylemlerine temel oluşturan ve 2017 yılında bir bağımsızlık referandumu gerçekleştirmelerine yol açan gerekçeler aşağıda bir tablo şeklinde özetlenmiştir.

Tablo 1: 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumunun Gerekçeleri

Tarihsel	Katalanların kendilerini geçmişten beri İspanyollardan ayrı bir ulus olarak görmeleri	1714 Barselona Kuşatması sonrasında dayatılan İspanyol Kimliği	V. Felipe, Rivera ve Franco döneminde Katalan kimliğini baskılayıcı politikalar
Siyasal	İspanya hükümetinin demokrasi eksikliğine olan inanç ve siyasilerin Katalan sorunu karşısındaki tepkisizliği	2010 Anayasa Mahkemesi kararları ile Katalan özerkliğine yapılan kısıtlama	2014 İskoç Referandumunun emsal teşkil etmesi
Kültürel	Dilsel farklılıklar	Katalan kimliği unsurlarının baskı altında tutulduğuna duyulan inanç	İspanyolcanın Katalan bölgesinde artan etkisi
Ekonomik	2008 finansal kriz sonrasında yaşanan kemer sıkma politikaları	Katalonya'dan alınan yüksek vergiler	Katalonya'nın ülkeye yaptığı ekonomik katkı oranında karşılık görmemesi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

SONUÇ

Katalanların İspanya'dan ayrılarak bağımsız bir ülke olmayı istemelerinin temelinde ilk olarak tarihsel gerekçelerin yer aldığını söylemek mümkündür. Tarihsel anlamda Katalanların İspanya'dan ayrılmayı istemelerinin gerekçeleri incelenirken, bölgeyi özerk kılan birçok yönetim biriminin ortadan kaldırıldığı, İspanyol dili ve yasalarının dayatıldığı 11 Eylül 1714 Barselona Kuşatması önemli bir tarihi gerekçe olarak değerlendirilebilir. Katalanlar her yıl 11 Eylül'de "La Diada" adını verdikleri ulusal bayramı kutlamak ve 1714'te yaşanan tarihsel olayı anmak için sokaklara çıkmaktadırlar. "La Diada" bugün artık tamamen Katalanların ayrılık talebiyle özdeşleşmiş durumdadır. Ancak 1714 Barselona Kuşatması'nı tek tarihsel gerekçe olarak ele almak mümkün değildir. Katalanların ayrılık isteğinin tarihsel gerekçeleri arasında; Miguel Primo de Rivera (1923-1930) ve Francisco Franco (1939-1975) döneminde yaşanan Katalanlara yönelik baskıcı politikalar da yer almaktadır. Özellikle Avrupa tarihine damga vurmuş diktatör Franco döneminde Katalancanın yasaklanması ve Katalan kurumlarının tamamen ortadan kaldırılması gibi nedenler Katalonya'nın bağımsızlık taleplerini perçinlemiştir.

Kültürel gerekçeler de bağımsızlık referandumuna giden süreçte önemli belirleyicilerden olmuştur. Katalanların bağımsızlık referandumu gerçekleştirmelerinde Katalanca ve İspanyolca

arasındaki dil farklılığını kültürel gerekçelerden biri olarak kabul etmek mümkündür. Katalanca Güney Fransa'daki bölgesel dillere daha yakındır. Kastilyanca olarak bilinen İspanyolca ise İspanya'nın Katalonya dışındaki kısmında konuşulur. Neredeyse tüm Katalanlar iki dilli iken, İspanyolların çoğunun Katalanca bilmemesi, kendilerine İspanyol dilinin zorla dayatıldığını iddia eden Katalanların yakındığı konulardan biridir.

Söz konusu referandum krizinin yaşanmasına yol açan gerekçelerin her ne kadar tarihi ve kültürel temeli bulunsa da özellikle bağımsızlık ilanına götüren yakın süreçte siyasal temelli gerekçelerin de etkili olduğunu söylemek mümkündür. Siyasal gerekçelerin başında, 2010 yılında İspanya Anayasa Mahkemesi'nin Katalan Parlamentosu'nun kabul ettiği 2006 Özerklik Statüsü'ndeki on dört maddeyi anayasaya aykırı bulması ve yirmi yedi maddenin anayasaya uygunluk açısından yeniden yorumlanması gerektiğine karar vermesi gelmektedir. Anayasaya aykırı bulunan 14 madde özerkliğin özüne zarar verecek maddeler olmamakla birlikte, bu maddelerin uygulamadan kaldırılmasının Katalonya özerkliğinin genişletilmesi açısından engel teşkil ettiği dikkat çekmektedir.

Referanduma giden süreçte bariz şekilde dile getirilmeyen ancak en güçlü etmen olabilen gerekçeler ise ekonomik temellidir. İspanya, 2008 küresel ekonomik krizinden ciddi anlamda etkilenen ve yaşadığı mali sorunları aşmak için Avrupa Birliği'nden kredi talep etmek zorunda kalan dört üye ülkeden birisi olmuştur. Finansal krizden başlayarak bu yıllara dayanan sert kemer sıkma politikaları, İspanya genelinde popülist partilerin yükselmesine ve İspanya'nın en zengin bölgesi olan Katalonya'da artan bir şekilde hayal kırıklığı yaşanmasına yol açmıştır. Katalanların ayrılık talebinde, çok az ortaklık yaşadıkları bir ülke olan İspanya'nın refahını desteklemek için yüksek vergiler ödemelerinden duydukları rahatsızlığın büyük ölçüde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Ademoğlu, Y. (2017, 29 Eylül). Katalanlar İspanya'yı neden istemiyor?. Euronews. Elde edilme tarihi: 04 Aralık 2020, <https://tr.euronews.com/2017/09/29/katalanlar-ispunya-yi-neden-istemiyor>.
- Aktoprak, E. (2015, 12 Kasım). Katalonya'dan Yükselen Bağımsızlık Rüzgârı. Elde edilme tarihi: 25 Kasım 2020, <http://www.demos.org.tr/katalonyadan-yukselen-bagimsizlik-ruzgari/>.
- Alexander H. ve Badcock J. (2017, 10 Ekim). Why does Catalonia want independence from Spain?. The Telegraph. Elde edilme tarihi: 03 Aralık 2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/0/does-catalonia-want-independence-spain/>.
- Avunduk, O. D. (2017, 5 Ekim). Avrupa'nın en özerk bölgesi Katalonya neden bağımsızlık istiyor?. Journo. Elde edilme tarihi: 05 Aralık 2020, <https://journo.com.tr/ozerk-katalonya-katalanlar-bagimsizlik>.
- Balcells, L. (2013). "Mass Schooling and Catalan Nationalism", *Nationalism and Ethnic Politics*, 19/4, 467-486.
- Bolelli, Ş. (2019, 1 Ekim). Katalonya'da bağımsızlık yanlısı gösteriler. Anadolu Ajansı. Elde edilme tarihi: 02 Aralık 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/katalonyada-bagimsizlik-yanlisi-gosteriler/1599418>.
- Calzada, I. (2017). "Metropolitan and Post-national Urbanity Beyond (Pluri) nation (al)-states in the EU: Benchmarking Scotland, Catalonia and the Basque Country", *Journal on Ethno-politics and Minority Issues in Europe*, 16/1, 51-78.

- Edles, L. D. (1999). "A culturalist approach to ethnic nationalist movements: Symbolization and Basque and Catalan nationalism in Spain". *Social Science History*, 23/3, 311-355.
- Elcano Royal Institute. (2018) The Conflict in Catalonia. (Ekim 2017) <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/wcm/connect/c0f90dae-76d1-4a8e-8f78-0058f048a44b/Catalonia-Dossier-Elcano-October-2017.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=c0f90dae-76d1-4a8e-8f78-0058f048a44b>.
- Generalitat de Catalunya. (2020). Origins and History. Elde edilme tarihi: 24 Kasım 2020, <https://llengua.gencat.cat/en/el-catala/origens-i-historia/>
- Grejsen, T. A. (2011). A study of nationalism and national identity in Catalonia. Aarhus School of Business and Social Sciences. University of Aarhus.
- Jones, S. (2017, 21 Eylül). Why do some Catalans want independence and what is Spain's view?. The Guardian. Elde edilme tarihi: 04 Aralık 2020, <https://www.theguardian.com/world/2017/sep/21/why-do-some-catalans-want-independence-and-what-is-spains-view>.
- Kabakçı, B. (2017, Ekim). Katalonya Krizi. [Araştırma Raporu]. Konya Ticaret Odası. Elde edilme tarihi: 06 Aralık 2020, <http://www.kto.org.tr/d/file/katalonya-krizi--burcin-kabakci.pdf>.
- Mermel, K. (2016). The End of the State of Autonomies? An Analysis of the Controversy Surrounding the 2010 Spanish Constitutional Court Ruling on Catalonia's 2006 Statute of Autonomy. University of Colorado, Boulder.
- Moreno, L., Arriba, A. ve Serrano, A. (1998). "Multiple identities in decentralized Spain: The case of Catalonia". *Regional & Federal Studies*, 8/3, 65-88.
- Mortimer, C. (2017, 29 Ekim). Catalan crisis: Why does Catalonia want independence? Do the majority really support it?. Independent. Elde edilme tarihi: 05 Aralık 2020, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/catalan-crisis-why-does-catalonia-want-independence-do-people-really-support-it-spain-latest-a8025836.html>.
- Nagel, K. J. ve Rixen, S. (Ed.). (2015). *Catalonia in Spain and Europe: Is There a Way to Independence?*. Nomos Verlag.
- Newton, C. (2017, 27 Ekim). Catalonia declares independence from Spain. Aljazeera. Elde edilme tarihi: 27 Kasım 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/catalan-parliament-begins-vote-independence-171027115908493.html>.
- Özdemir, Ö. (2017, 29 Eylül). Katalonya'daki bağımsızlık referandumuyla ilgili bilinmesi gerekenler. BBC. Elde edilme tarihi: 06 Aralık 2020, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41437383#anchor1>.
- Payne, S. (1971). "Catalan and Basque Nationalism". *Journal of Contemporary History: Nationalism and Seperatism*, 6/1, 15-51.
- Storm H.J. (2018). "Catalan nationalism and the failed secession from Spain: Historical Background and Consequences for Europe", *Multi-level Nationalism? The Catalan question and its lessons for Belgium and for Europe*, (Ed: B.de Wever, I. Ferreras ve Ph. van Parijs) Re-Bel, Brussels.
- Sykes, S. (2017, 7 Eylül). Why does Catalonia want independence from Spain?. Euronews. Elde edilme tarihi: 03 Aralık 2020, <https://www.euronews.com/2017/09/07/catalonia-spain-independence-vote>.

The New York Times. (2017). Crisis in Catalonia: The Independence Vote and Its Fallout. (26.06.2017) <https://www.nytimes.com/2017/09/26/world/%20europe/spain-catalonia-referendum.html>.

Woolard, K. (1989). *Double Talk: Bilingualism and the Politics of Ethnicity in Catalonia*. Stanford University Pres.